Ministerie van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur

Directoraat-generaal Agro

Aan de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Auteur
[redacted]

TER BESLISSING
Datum aangemaakt
19 juni 2026

Kenmerk
DGA / 106256744

Kopie aan

Bijlage(n)
3

nota
TER BESLISSING

Rapportage Nederlands mestbeleid 2025

Parafenroute

[redacted]

Aanleiding

Uit de derogatiebeschikking volgt een jaarlijkse rapportageverplichting aan de Europese Commissie (EC).
In de bijlagen zijn daarom twee rapporten bijgevoegd:

1. Het rapport 'Landbouwpraktijk en waterkwaliteit op landbouwbedrijven aangemeld voor derogatie in 2024' van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Met dit rapport wordt invulling gegeven aan de eis uit de derogatiebeschikking om te rapporteren over de waterkwaliteit op landbouwbedrijven met een derogatievergunning.
2. De Rapportage Nederlands mestbeleid 2025. Met deze rapportage wordt invulling gegeven aan de verplichting uit de derogatiebeschikking om te rapporteren over de mestproductie in Nederland en over de derogatie deelname en handhaving ten aanzien van aan mest gerelateerde regelgeving. Daarnaast wordt met deze rapportage ook invulling gegeven aan de rapportageverplichting van de goedkeuringsbeschikking fosfaatrechten (C(2017) 8483).

De deadline voor aanlevering van deze rapportages aan de EC is 30 juni 2026.
Deze nota is interdepartementaal afgestemd met het Ministerie van IenW en NVWA en RVO.

Advies

- U kunt bijgaande brieven ondertekenen en versturen aan de Tweede en Eerste Kamer, waarmee u beide Kamers informeert over het rapport 'Landbouwpraktijk en waterkwaliteit op landbouwbedrijven aangemeld voor derogatie in 2024' en de 'Rapportage Nederlands Mestbeleid 2025'.
- U kunt ermee instemmen om, parallel aan verzending van de brieven aan de beide Kamers, de rapportages op ambtelijk niveau uiterlijk 30 juni 2026 te verzenden naar de EC, conform de derogatiebeschikking.

- U wordt geadviseerd akkoord te gaan met het opstellen van een jaarlijkse kennisnotitie Nederlands mestbeleid ter vervanging van de rapportage Nederlands mestbeleid en deze vanaf 2027 jaarlijks voor de zomer te verzenden aan de Tweede Kamer.

Kernpunten

Inhoud rapportages

Waterkwaliteit

- Uit het RIVM-rapport 'Landbouwpraktijk en waterkwaliteit op landbouwbedrijven aangemeld voor derogatie in 2024' komt naar voren dat de kwaliteit van het grondwater onder bedrijven met een derogatievergunning in 2024 verbeterde ten opzichte van voorgaande jaren.
- In 2025 (voorlopige cijfers) daalde de nitraatconcentratie in het bovenste grondwater onder derogatiebedrijven aanzienlijk en kwam deze in alle regio's ruim onder de norm van 50 milligram per liter grondwater. Naast de ontwikkelingen in de landbouwpraktijk had het weer, met de vele neerslag in 2023 en 2024, invloed op de nitraatconcentraties in het grondwater.

Mestproductie

- De totale mestproductie in Nederland nam in 2025 iets af.
- De totale stikstofproductie daalde verder van 448,9 miljoen kg in 2024 naar 439,6 miljoen kg in 2025 (plafond: 440,0 miljoen kg).
- De totale fosfaatproductie nam af van 146,7 miljoen kg in 2024 naar 141,5 miljoen kg in 2025 (plafond: 135,0 miljoen kg).
- Ondanks deze daling ligt de totale fosfaatproductie boven het plafond van 135,0 miljoen kg, als beschreven in de derogatiebeschikking en Meststoffenwet.
- Voor wat betreft de verschillende sectoren, ligt de stikstofproductie van alle sectoren beneden de sectorale plafonds, zoals opgenomen in de Meststoffenwet, behalve voor de varkenssector. De fosfaatproductie van melkvee en varkens ligt boven de betreffende sectorplafonds. Voor de pluimveesector lag de fosfaatproductie in 2025 beneden het sectorale plafond.

Derogatie deelname

- In 2025 nam het aantal aanmeldingen voor een derogatievergunning af met 4,1% ten opzichte van 2024.

Handhaving mestbeleid

- In de 'Rapportage Nederlands Mestbeleid 2025' wordt verslag gedaan over de resultaten van controles op bedrijven met een derogatievergunning voor het jaar 2025.
- De toezichtintensiteit[1] in 2025 is gelijk gebleven ten opzichte van 2024 (4%).

[1] De toezichtintensiteit geeft de mate weer waarin toezicht door de NVWA heeft plaatsgevonden binnen een bepaalde bedrijfscategorie. De toezichtintensiteit wordt berekend door het percentage te berekenen van het aantal uniek gecontroleerde bedrijven ten opzichte van het totaal aantal bedrijven in een bedrijfscategorie.

- In 2025 is 7% van alle bedrijven met varkens gecontroleerd, hiermee wordt voldaan aan de eis die volgt uit de derogatiebeschikking.
- Ook is voldaan aan de eis om minimaal 5% van de derogatiebedrijven fysiek te controleren.
- Het handhavingspercentage[2] is in 2025 licht gestegen ten opzichte van 2024, van 22% naar 23%.
- Ook wordt verslag gedaan van de overige controles op de mestregelgeving, waaronder de uitvoering van de Versterkte Handhavingsstrategie Mest.

In verband met de tijdsplanning van dit proces ontvangt u hierbij de onopgemaakte versie. De volledig opgemaakte versie zal zo spoedig mogelijk afzonderlijk worden toegestuurd.

<u>Voortzetting jaarlijkse rapportages vanaf 2027</u>

- Bijgevoegd is de laatste rapportage Nederlands mestbeleid over het laatste derogatiejaar, 2025.
- De rapportage Nederlands mestbeleid is tot op heden de enige manier van reguliere informatievoorziening over toezicht en handhaving op het gebied van het mestbeleid aan beide Kamers.
- Daarnaast wordt met deze rapportage ook invulling gegeven aan de rapportageverplichting van de goedkeuringsbeschikking fosfaatrechten (C(2017) 8483).
- Middels deze rapportage kan verantwoording worden afgelegd over de inzet en resultaten van de handhaving en toezicht op het mestbeleid.
- Naast informatieverstrekking aan beide Kamers, dient de rapportage Nederlands mestbeleid ook als een bron van informatie voor algemene beleidsvorming, zoals voor opvolgende actieprogramma's Nitraatrichtlijn en de Nitraatrapportage.
- Voorgesteld wordt om de rapportage Nederlands mestbeleid vanaf 2027 om te vormen naar een kennisnotitie waarbij enkele inhoudelijke aanpassingen gedaan zullen worden nu de rapportage- en monitoringsverplichting vanuit de derogatierapportage komt te vervallen. Een voorstel voor de opzet van deze kennisnotitie Nederlands mestbeleid wordt in een later stadium aan u voorgelegd.
- Hiermee wordt getracht de reguliere informatievoorziening richting beide Kamers zo volledig mogelijk voort te zetten.
- De EC zal hierover op gepaste wijzige geïnformeerd worden.
- Dit voorstel sluit aan bij het besluit van uw ambtsvoorganger om ter vervanging van de huidige derogatierapportage een jaarlijkse kennisnotie over de waterkwaliteit op te laten stellen. Dit besluit is 19 februari jl. gecommuniceerd aan de Tweede Kamer[3].
- De derogatierapportage over de waterkwaliteit en landbouwpraktijk op derogatiebedrijven (RIVM-rapportage) zal ook nog in 2027 worden

[2] Het handhavingspercentage is het percentage controles waar bij een controle een overtreding is vastgesteld.
[3] Kamerstukken II 2025/2026, 33037, nr. 641

verstuurd, wanneer de waterkwaliteitscijfers over het laatste derogatiejaar (2025) definitief zijn.